

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frc., $\frac{1}{2}$
an 9 frc., $\frac{1}{4}$ an
4 frc. 50 cm.

Foia apare în fie care
S A m b ă t ă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
in
Blaj.

Foiaie bisericească-politică.**Anul XVIII.****Blaj, 12 Septembrie 1908.****Numărul 36.****Cercurile electorale.**

Știm, că legea electorală, care se va debata la toamnă în dietă după cum a promis Andrassy, constă din două părți. Una este dreptul de alegere, care va fi plural, având drept de alegere cetățenii, după cum sunt calificați sau bogați sau împlinesc anumite condiții provăzute în lege, și partea a doua a legii o constituie cercurile electorale. Foile guvernului chiar acum publică împărțirea cercurilor de alegere așa după cum sunt acelea contemplate în proiectul cel nou. Ca cetitorii noștri se fie în curat, că la ce ne putem aștepta în noul proiect, extragem unele date mai interesante.

Numărul deputaților se va urca prin noul proiect dela 413 la 440. Cercurile electorale vor fi împărțite astfel, ca ungerimea și elementele credincioase statului, (o noțiune nouă în istoria de drept) adică șvabii, sașii, rutenii, jidanii etc. să ajungă în majoritate. Noi, slovacii, în parte sârbii, croații să înțelege suntem elemente contrare statului și deci și proiectul cel nou ne consideră de atare. Să vedem numai:

Bănatul a avut 42 cercuri, va avea 51. Se ascriu multe cercuri în favorul șvabilor și al maghiarilor. Stânga Dunării (majoritatea slovaci) a avut 56 va avea 46.

Ardealul (majoritatea români) a avut 74 va avea 44.

Dreapta Tisei (majoritatea slovaci sârbi) a avut 50 va avea 38.

Stânga Tisei (majoritatea români și maghiari mestecați) a avut 55 va avea 50.

Dreapta Dunării (majoritatea maghiari, șvabi) a avut 72 va avea 82.

Intre Dunăre și Tisa (majoritatea maghiari) a avut 63 va avea 100.

Fiume a avut 1 va avea 2.

Comitatele locuite în mare parte de naționalități au trimis până acum 164 de deputați în dietă, în urma noului proiect vor trimite 100. Dar bine înțeles, că noul proiect de lege se îngrijește, ca ungerimea așezată printre români, sârbi, respective funcționarii de stat și dacă se află în cercuri cu majoritate română, slovacă sau sârbă, se grupează aceste insule maghiare astfel, ca se poată reuși candidatul lor.

Iată împărțirea din Ardeal:

Comitatul *Bistrița-Dobâca*. Până acum a avut 2 cercuri maghiare, unul germân și 6 cercuri cu majoritate române, după împărțirea

nouă va avea 3 cercuri cu majoritate maghiară, 2 germâne și 3 române. Cercuri române vor fi: I. Cel dela Năsăud, Rodna-veche și părțile române dela Jad (65,000 suflete). II. Partea spre nord dela Dej cu 25 comune, districtul Becleanului cu 20 comune și districtul Lăpușului-unguresc cu 26 comune (73,000). III. Districtul apusan al Gherlei cu 26 comune.

Ungurești vor fi: I. Orașul Dej și 13 comune din districtul lui, cari sunt așezate în sud-vest (8300 maghiari, 500 sași și 10,000 români). II. Gherla și 7 comune din districtul său aflătoare în sud-est (5500 maghiari și 6100 români). III. Săcul, 26 comune din districtul Becleanului, 12 din a Dejului și districtul Chichișă (23,000 maghiari, 3000 germâni și 35,000 români).

Germâne vor fi: I. Bistrița cu 12,000 locuitori. II. Districtul Beșineu și partea sudică a districtului Jad (2500 maghiari, 16,000 germâni și 21,300 români).

Comitatul *Alba-inferioară*. În locul celor 4 cercuri cu majoritate română și 3 cu majoritate maghiară vor fi 3 cercuri cu majoritate ma-

FOIȚĂ.**Intr'un sat.**

— *Nuvelă originală scrisă pentru „Unirea”* —
de **I. Agârbiceanu.**

În căsile puternice, grele, cu coperiș înalt, ca niște casărmi din vremuri bătrâne, azi e liniște de moarte. Prin curtea largă cât un hotar crește iarba grasă, pe care n'o mișcă decât vântul și-i clătină vr'un firicel gândaci cu aripioare de zmarald, cercând să zboare. Din parcurile bogate de odinioară n'a mai rămas decât vr'o tufă, ce noaptea pare un om ce stă tupilat la pândă. Pe treptele înegrite ale căsii sunt pete ușoare de mușchii suri. Prin fereștile scutite de gratii groase de fier, abia mai poți zări în lăuntru. Ca o fină pulbere de cenușe se pare preserată pe ochiurile de sticlă. Prin coridorul larg, boltit, de zici o vorbă cât de încet huieste tare în toate părțile, ca și când s'ar

trezi din somnul adânc un duh nevăzut, înădușit de vreme îndelungată.

Dedesubt pe două uși puternice de stejar stau zăvoare grele de fier din cari rugina mănă tot mai adânc, lăsând deasupra scoarța cărămizea, ce abia atinsă cade, lăsând raze negrii pe rudele de fier. În jur freamătă din ramurile bogate teii bătrâni un cântec neînțâlns.

Iar nopțile — una ca alta — din întunerecul acoperișului plâng și se vaietă buhele nemângălate, iar din ferestruicile podului căsii zvănesc liliicii, ca niște fluturi grei, mari, negri.

Zidul de cătră drum stă încă în picioare, deși în multe părți tencuiala e dusă toată. Pe spinare-i cresc burueni rele, ciunăfaie și urzici. Sătenii când trec pe drum sara, în apropierea căsilor domnești, vorbesc în taină, iar copilandri chiuie de li să aude glasul hăt departe prin liniștea satului.

Și totuși căsile acestea nu-s pustii decât de cincisprezece ani. Cel din urmă stăpânitor aici a fost domnul Manuil, cum îi ziceau

oamenii. Un neam vechiu de oameni, străin prin sânge, de românașii din sat. Dar ei, la cea din urmă mlădiță din neamul acesta, ce-și scoboria trupina cu veacuri în urmă, îi ziceau numai așa: domnul Manuil.

Părinții lui au apucat vremile grele a resmiriții, și oamenii își amintesc de ei, ca de două ființe înalte, uscate, îmbrăcate vecinic în negru. Trăiau ascunși în căsile lor vara, — iarna urcau în sanie și porniau. Sania se întorcea în sunetul asurzitor a zurgalaelor, dar pe ei nu-și mai vedeă nime până în vara următoare.

Pe ficior însă, pe Manuil, nu-l puteau duce cu ei. Slujile dela curte spuneau, că două-trei săptămâni înainte de a pleca stăpânii, să auziau sfezi, cuvinte aspre, plânsete cu hohot în căsile întunecate. În urmă Manuil, eșă în curte și-și ștergea cu batista fața roșie, înbujorată. Iar bătrânii, mai palizi, mai îmbătrâniți ca altădată, urcau în sanie și porniau. Părinți și fiu nu mai schimbau nici o vorbă. Într'o vară însă a venit cu părinții — de unde ar fi fost — un

ghiară și două cu majoritate română.

Române vor fi: I. Districtul Aiudului cu cinci comune din ost, cercurile Blajului, Sângătinului și Vințului de jos. II. Partea vestică a districtului Aiud, districtul Ighiu și Roșia de munte.

Ungurești: Aiudul, Teiușul și cele opt comune vecine (7500 maghiari, 7600 români). II. Alba-Iulia, Zlatna, Abrudul, Roșia de munte (9100 maghiari și germâni 10,600 români). III. Districtul Uioarei și 9 comune locuite de maghiari din districtul Aiudului (12,200 maghiari 20,200 români).

Comitatul *Hunedoarei*: In locul celor 6 cercuri majoritate română vor fi în viitor 3 cercuri maghiare și 3 române.

Românești: I. Districtele Ilea de Murăș, Bradul și Baia de Criș (84,000). II. Geoagiul de jos, Deva și Orăștia (70,000). III. Hațegul, Pui, Petroșeni și districtul Hunedoarei (80,500).

Ungurești: I. Deva, Șoimușul Harău, Săcărâmb, Boița, Bradul, Baia de Criș (8100 maghiari-germâni, 9000 români). II. Orăștie, Piski, Hunedoara, Hațegul și 24 comune învecinate (13,000 maghiari-germâni și 14,500 români). III. Petroșeni și cele 6 comune învecinate (10,400 maghiari și 10,800 români).

Comitatul *Sibiiu—Făgăraș*: In locul celor 4 cercuri cu majoritate română și 3 cu majoritate germână vor fi în viitor două române, 3 germâne și unul maghiar-germân.

Cele două cercuri române numără: 65,000, 74,000.

Germâne: I—II. Sibiiu ambele districte. III. Districtele: Nocrich, Sibiiu, Miercurea și comuna Mag din districtul Săliștei (22,500 germâni, 18,500 români). Majoritatea magiario-germână ar fi în Sebeșul-săsesc, Ocna-Sibiiului, Făgăraș și Cisnădia (10,800 maghiari-germâni, 10,400 români).

In comitatul *Clujului* în locul celor 4 cercuri cu majoritate maghiară și 2 cu majoritate română vor fi 4 maghiare și 1 român; în Turda-Arieș vor fi două maghiare și unul român; Târnava-mică nu va fi nici unul român.

In tot Ardealul cele 35 de cercuri electorale cu majoritate maghiară se va urca la 40, din 6 săsești vor fi 10, iar din 33 cercuri române le-au scărit la 13.

In general cam la 80,000 de români să vine un deputat, iar la slovaci tot la 60,000. Vom putea avea 28 de deputați în dietă, iar slovacii 24.

Este clar, ca lumina, că dacă împărțirea aceasta corespunde ade-

vărului, atunci noi românii iarăși ne aflăm în fața *unio trium nationum*. Și dacă mai socotim, că până acum am avut 33 de cercuri electorale cu majoritate română față de cele 13, ce ni-le lasă proiectul cel nou și nici odată nu am putut reuși cu candidații numai unde au' voit guvernele, — e lucru limpede, că ce perspectivă ni-se deschide în viitor. Vom fi siliți iarăși să ne retragem dela afacerile țării în pasivitatea de mai înainte. De altcum vom mai reveni.

REVISTE.

Din Patrie. Maiestatea Sa a venit Luni în 7 c. în Ungaria pe timp mai îndelungat. Va asista la manevrele, ce se țin în ținutul dincolo de Dunăre, în acest timp va fi oaspele episcopului din Veszprém, a baronului Hornig; va petrece apoi mai mult timp la Gödöllő. In numărul de Duminecă toate foile unguerești au avut articolul prim despre Monarhul. L-au laudat, și i-au spus, că virtutea lui e, că se înțelege bine cu „națiunea“ magiară. In Budapesta copiii de școală erau postați de amândouă părțile a stradelor pe unde a trecut trăsura Maiestății Sale. Afară de aceea eră foarte mult public pe strade și prin ferești. Miercuri a asistat la liturgia

domn tinăr străin, pe care Manuil se vede că-l cunoștea mai dinainte. Iarna când să plece părinții să auziră iarăși certe și plânsete. Da în urmă două zile a fost liniște de moarte în odăi, și când au plecat bătrânii cu străinul, i-a însoțit și domnul Manuil.

Curtenii se intristară, căci Manuil eră sufletul lor, mai ales când bătrânii erau duși de-acasă. Iși făceau tot felul de tâlcuri, că ce sa însemneze asta. Dar când vara se întoarseră, și domnul Manuil veni cu o domnișoară înaltă, slabă, la braț, începură să înțeleagă.

Nu trecu un an și bătrânii muriră amândoi, cum ar amurți două muște iarna. I-au îngropar în cimiterul din grădină, apoi străini veniți dela oraș. Pe domnul Manuil nu l'a văzut atunci nimeni plângând. Nevastă-sa îmbrăcată în negru, stă răzimată de el, cu batista la ochi. In restimpuri domnul Manuil o privia cu ciudă, cu disgust par'că.

Decând a venit insurat gata, cu femeia aceea slabă, bolnăvicioasă, începă să bolească și el. Nu-l mai vedeă nimeni răsând, iar glume cu argații din curte, nu mai făcea niciodată. Mai înainte ieșă ca o arătare frumoasă pe câmp, între muncitori. Stă de vorbă cu ei.

Acum ieșă rar, în trăsura. Părea obosit și pe pragul bătrânețelor. In urmă se puse pe beutură. Dar nu așa cum se pune, ci ca un desnădăjduit. Câte două trei zile nu-l

vedea nimeni ieșind din casă. Când ieșă se clătina pe picioare, râdea cu hohot, apoi deodată începea să injure, și să deie cu pumnii în toate părțile. Nevastă-sa se arătă din când în când, ca o stafie cu ochii roșii, deschizând o ușe și intrând pe alta. Adeseori în casă se auzia larmă mare, și doamna speriată ieșă în coridor, chemând slujile. Nu cuteză nime să intre, numai un vechiu argat, un român cu părul alb, dar voinic.

Domnul Manuil îl întâmpina cu zimbet; „Ce-i moș Petre, ce vânturi te-au adus? Aha! un păhar de vin, de vin ori de vinars de care poțtești Dta?“ Și ridică, cu mâna tremurătoare sticlele de pe masă, cercetând, în zărea luminii.

Dar sluga eră supărat de moarte. Nu-i venia să bea, ci privia îndurerat la stăpân, neștiind cum să înceapă.

— „N'ai gust moș Petre, așa dar că n'ai gust? Vezi eu să beau o săptămână și și tot mi-e sete. Mă arde ști, mă ard pe mine multe.

— Chiar asta-i domnule Manuil. Să nu fie cu supărare, dar beai prea mult. Dumneata nu erai așa. Dumneata odată beai apă rece, și erai mândru ca un făt frumos. Acum să te schimbi așa deodată!

— Hm! drept ai Dta. Dar acum trebuie să beau. Vezi Dta nu înțelegi. Dar trebuie. Altfel ce-ar fi de mine ce-ar fi de viața mea.“

Nevastă-sa nu înțelegea nimic. Stă într'un colț al divanului mare și plângea. Di-

Manuil privea la ea ca la un dujman, și-i făcea semn cu mâna să piară din casă. Ea se ridica încet, și ca o umbră se strecură într'altă odaie.

Dar la câteva luni veniră părinții și o duseră acasă. S'au sfădit rău în limba lor cu domnul Manuil, și apoi s'au dus să nu se mai reîntoarcă.

Acum a rămas singur, și totuși nu mai eră omul de mai nainte când îi mergeau părinții de acasă. Nu mai bea ci se plimba dus pe gânduri, prin parcurile înverzite, oftă adeseori, și nu mai eră destoinic să dea nici o poruncă, să-și poarte grigile multe ale averii. Atunci îi veni un gând luminos. Iși dădu moșia pe arândă și plecă în lume.

(Va urmă).

O glumă... academică *).

Frânzul academic din 15 Septemvrie 1871.

Pe la finele sesiunii generale din 1871 a Societății Academice Române, dl A. Odobescu, spre a se înfrăți în mod mai cordial cu colegii cari. în anul precedent, îl chemase prin alegere în mijlocul lor, și spre a încheia totdeodată în chip mai vesel aprigele

*) Din volumul al II-lea al »Operelor complete« de Al. I. Odobescu, care ni s'a trimis la redacție. reproducem gluma de mai sus, care s'a făcut pe conta înfocatei discuții a dicționarului Maxim — Laurian, la 1871.

ce s'a celebrat în biserica închinată memoriei reginei Elisaveta, „Örök imádás“ pentru odihna sufletului repausatei regine, dela a cărei moarte Miercuri s'au împlinit 10 ani.

Austria. Toate foile aduc vestea, că în un orașel din Tirol, Klauzen, s'a ridicat o statuă călugărului Ioachim Haspingen, care în anii 1808 alături de Andreas Hofer s'a pus în fruntea Tirolezilor contra lui Napoleon și a Bavarilor. Închinăm și noi aceste șire aceluși brav preot, care a fost un adevărat părinte al poporului său, tuturor toate făcându-se.

Rusia. Acuș se împlinesc 80 de ani dela nașterea lui Tolstoi. Lumea rusească se pregătește să-i facă ovații. După ce Tolstoi are mai multe păreri greșite despre unele dogme ale bisericii rusești, Sinodul l-a declarat de eretic și l-a afurisit. Acum oprește sinodul pe preoți și credincioși să iee parte la acestea sărbări, ca să nu comunice cu un afurisit. Procedura sinodului e corectă.

Turcia. Noua constituție ce s'a acordat în imperiul turcesc a schimbat radical raporturile acute dintre naționalitățile din Macedonia, — și în special față de aromâni, noua cons-

tituție e un adevărat bine. Tinerii turci, cari au putut fără vărsare de sânge să poată face aceasta revoluție de reforme privesc cu ochi buni și încrezători pe aromâni. Nici una dintre naționalitățile din Macedonia nu poate dori și nu va putea lupta cu atâta dragoste pentru susținerea și întărirea imperiului turcesc ca și aromânii. Ei în Macedonia — furnicariul acela de aspirații latente și separatiste — sunt singurul element la care turcii pot conta ori și când. De altă parte aromânii numai sub scutul turcesc fiind, pot să se desvoalte și să-și trăiască viața lor de aromâni. Tinerii turci știu lucrurile acestea, drept aceea aromânilor le dau o deosebită atențiune. Bărbații de valoare a aromânilor au știut să se impună și astfel cuvântul lor e ascultat și în cercurile cele mai înalte. „Romanul dela Pind“ scrie între altele:

Atitudinea atât de fericită a dlui Bațaria marea sa saloare personală, grației căreia s'a impus arbitrilor situației de azi a statului și a ridicat până la un grad neașteptat și importanța elementului nostru a umplut de curaj și de speranță inimile compatrioților noștri de aci.

Deosebit de aceste succese politice mai e și caracteristica de

stabilitate ce activitatea distinsului inspector al școalelor noastre din vilaetele Salonic, Cossovo, dă acțiunii noastre. Se știe, că în ultimul timp dl Bațaria cu o sumă relativ modestă a cumpărat în centrul orașului Salonic o mare proprietate.

În deosebire este bucuria românilor, care capătă prin aceasta convingerea, că mișcarea noastră nu e o acțiune pasageră, care să urmărească realizarea unor interese străine de noi, ci e o chestie cu viitor, care va dura și care se întărește pe zi ce merge.

Pe lângă aceasta activitate mai este și dispariția bandelor de de antați, care până acuma oprima viața noastră și împiedeca manifestarea liberă a sentimentelor și a voinței reale a poporului. Constituția aducând suprimarea cetelor de antați a dat un essort ne mai văzut populației noastre. O altă urmare a regimului Constituțional este reîntoarcerea pe la vetrele lor a numărșilor prizonieri români din vilaetul Salonic și mai ales din Meglenia.

E o adevărată fericire să ai câteva clipe de conversație cu acești eroi cari vin din fundul Asiei și Africei trudiți, slabi, mâncați de năcazuri, dar cu sufletul atât de entusiast. Găsești în ei energia unui

dezbateri ce, în ședințele trecute, se iscase asupra proiectului de dicționar al comisiunii lexicografice, întruni la dsa acasă într'un ospăț amical pe membrii Societății Academice. Lista de bucate a acelei mese prietenești eră redactată întocmai după sistema de latinizare totală a limbei românești, ce se urmase în discutatul proiect; ea deșteptă atunci printre meseni, — și în zilele următoare prin ziarele și în societatea din București, — o ilaritate și o curiozitate destul de mari, pentru ca să ne luăm libertatea de a retipări acum aceea pagină efemeră:

Prandiu academicu.

MIERCURI XV SEPTEMBRE MMDICIX (?) v. c.

VINU ARSU DE ANICETU.

Sorbitione cu Scriblete.

VINU PERUNCTU DIN INSULELE-FORTUNATE (Madera).

Fame-stimuli varii.

Siluru munitu cu astaci fluviali, în condimentu de sinape.

VINU ALBICANTE PERENNIU ALUTENSE DE ACIDAVA.

Lumbu bubulinu intinctu în cremore, cu bacce e tuberculi leguminoase.

VINU NIGRU DE BURDIGALA (Sanctu Julianu). Coturnici cu pulte venatorica, abstrudi în placenta foliacee.

POTIUNE CONGELLATA DE MODU ROMANU.

Melungine rubre cu farcimine de minutate.

Copsa de ariete în verubi torresa.

Aciataru de oleru, condita pe usu Athonicu.

VINU CAMPANICU SPUMOSU (Silleriu).

Casiu înduratu de Batavia.

Vesice fermentate pe ratione Germanica.

Biscopte lactantie glaciate.

Canistru multipomariu.

Pepene Cantaliense.

VINU APPIANU BASTARNICU (Toicaiu).

Conditure melimeraria e prunaria.

Confăpte saccharine.

LICUORE BELLARIA DE BROMELIA.

Publicul de azi și cel din viitor vor ceti aceasta glumeată pagină negreșit cu mai multă răbdare și cu mai puțină anevoință și bătaie de cap decât le-ar trebui pentru mistuirea voluminoaselor și greoaiele Dicționare, ale cărora ea este o ușoară și vie parodie.

Nevinovata glumă a academicului care a stat în lupta necurmată în contra neologismilor exagerați, își va păstra prețul pecăt se va mai vorbi, în istoria noastră literară, despre aceea lighioană monstruoasă s'a svârcolit totuși câțiva ani în sânul începândei noastre Societăți Academice. Acum să-i fie țărâna ușoară!¹⁾

¹⁾ Deoarece toată această glumeată literatură nu este altceva decât latinească de cuine, du latin de cuisine, cum zic Francezii, limbă anevoie de înțeles celor cu știință de carte și încă mai mult celor necărturari, fie-ne iertat a dă aci o traducere în limbă vulgară, mai exactă decât interpretățiunile fantastice ce au apărut prin ziarele românești din 1871. Aceasă o facem spre a scuti pe cetitorii noștri de a răsfoi Proiectul de Dicționar al Societății Academice, unde e probabil că ei ar putea găsi cei mai mulți din terminii

culinari cuprinși în această listă de bucate. Deci ea ar cam suna pe românească de rând: „Rachiu anason, Supă cu plăcintioare, Vin dulce de Madera, Mezelicuri felurite, Somn fiert însoțit cu raci și cu sos de muștar, Vin alb vechi de Drăgășani. Mușchi de vacă cu sos de smântână, garnit cu mazăre boabe și cu cartofi, Vin negru de Bordeaux, Prepelite gătite cu sos de vânat și năbușite în foi de plăcintă, Punch à la Romaine, Pătlașele roșii cu tocătură de măruntaie. Coapsă de berbec friptă la frigare, Salată de verdețuri, gătită ca la muntele Atonului, Vin de Champania, Cașcaval uscat de Olanda, Gogoși dospite nemțești, Biscoturi cu înghețată de lapte, Cosuleț cu poame, Pepene Cantalup, Vin dulce de tokay, Dulcețuri de mere dulci și de prune, Cofeturi de zahar, Vutcă de ananas“. La care s'au adaus, în acea zi multă voie bună și multă veselie! Indată ce se aducea pe masă câte un nou fel de bucate, râdeau toți cu hohote, și numai bietul răposatul Maxim, unul din autorii Proiectului de Dicționar, se miră, în sincera și naiva încredere ce aveă în ciudată sa sistemă de lexicografie română, pentru ce tot rād ceilalți de un „operat carele în genul său speciale eră redus chiar de pe cum convine spiritului esențiale originar al limbei romane“. Din toți cei atunci de față, mai mult de jumătate nu mai sunt azi printre cei vii; unii s'au îngropat sârmanii devotați și aprigi muncitori, sub surpăturile încă din temelile lor șubrede, ale nenorocitului lor Proiect de Dicționar al Academiei!

entusiasmat conservat și gata de orice luptă.

Toate aceste lucruri au pricinuit o mare mișcare în masa populației, un curent sănătos de optimism și de curaj, care fără îndoială va avea drept încoronare un mare succes politic.

Criză la „Transilvania“ din Sibiu? — Ziarele „Țara noastră“ și „Lupta“ aduc în numărul din urmă o surprinzătoare știre din Sibiu. Membrii români ai direcției au repășit pentru motivul, că Sașii au ales direcția pe unul de al lor pe cale cu totul nedreaptă, fără să fi publicat măcar concurs.

Dăm mai la vale declarația membrilor români, cu adăusul, că așteptăm să ni-se trimită lămuriri dela cei competenți.

Declarație.

Subsemnații aducem prin aceasta la cunoștința publică, că am repășit din sinul direcției și resp. al comitetului de supraveghiere al băncii de asigurare „Transilvania“ din Sibiu.

Motivul, care ne-a determinat în primul rând la aceasta este, că deși într-o ședință de astă-primăvară unanim să decisese, că ocuparea postului de director executiv să se amâne până la timpuri mai bune, președintele direcției în mod spontan și fără orice pregătire a pus la ordinea zilei în ședința din 4 Septembrie c., de nou alegerea directorului executiv, insistând din răspuțeri pe lângă aceea, ca încă în aceea ședință să se aleagă de director o persoană după a noastră parere nepotrivită.

Protestările noastre nu le-au băgat în seamă majoritatea săsească. Și astfel nu ne-a mai rămas alta, decât să ieșim din direcție și resp. comitetul de supraveghiere și să lăsăm toată responsabilitatea pentru faptele săvârșite în detrimentul institutului majorității săsești, rămase acum singură stăpână asupra soartei institutului.

Sibiu, la 5 Septembrie 1908.

Ioan de Preda,

advocat, fost membru și vicepreședinte al direcției

Demetriu Comșa,

profesor, fost membru al direcției.

Pavel Muntean,

colonel ces. reg. în r., fost membru al direcției.

Nicolae Togan,

protopop gr.-cat., fost membru al direcției.

Victor Țicu,

controlor consistorial, fost membru în comitetul de supraveghere.

CORESPONDINȚE.

Din dieceza Lugojului.

— Misiuni populare și sfințire de biserică în S.-Nicolaul-mare. —

„Că tăt Bănatu-i fruncea!“ Din vasta noastră dieceză iară putem da seamă publicului cetitor despre lucruri însemnate, despre sărbări rari în viața noastră bisericască.

Duminecă în 30 August n. a fost să se sfințească biserică noastră gr.-cat. din S.-Nicolaul-mare, frunțășă comună a Torontalului. La dispoziția bunului nostru Părinte,

Preasfințitului Episcop Dr. Vasile Hossu, acestei sfințiri au premers misiuni populare, ținute prin dnii: Dr. Valeriu T. Frențiu, protopopul Orăștiei și Ioan Țicu, asesor consistorial în Lugoj, fiindu-le într'ajutor și dl I. Bodocan, preot în Ghelar. Acești trei misionari au sosit Joi în 27 Aug. d. a. la locul numit și de loc s'au pus pe lucrul greu al mântuirii sufletelor. În aceeași zi d. a. la oarele 5 s'au ținut vecernie și o vorbire de deschidere, prin care s'au arătat poporului rostul și folosul misiunilor. Fiind apoi deșteptat interesul poporului, seara la 8 oare dl Dr. Frențiu a ținut o predică despre scopul omului, după aceea s'au ținut paraclis și iarăși o predică prin dl Țicu, despre deșertăciunea lucrurilor lumești și despre vecinicie. Vineri în sfânta zi a Adormirii dimineața la 6 oare s'au ținut Utrenie și continuativ o predică despre păcat de Dr. Frențiu. La 9 oare s'au celebrat sf. Liturgie, sub care, după Evangelie, părintele Țicu a rostit o preafrumoasă cuvântare despre P. V. Maria. La oarele 11 a. m. iară a urcat amvonul părintele Dr. Frențiu, vorbind poporului despre înfricoșata moarte și judecată de pe urmă. Cu aceasta s'au început partea mai grea a misiunilor: pregătirea și indemnarea oamenilor la sf. taină a pocăinței. După amiază înainte de vecernie a predicat păr. Țicu despre pocăință, după vecernie dl Dr. Frențiu despre mărturisire. După aceea s'au și început spovedirile prin numiții misionari și prin alți preoți din loc. E de însemnat, că în aceeași zi poporul ascultător s'au înmulțit cu vre-o 250, sosiți în o frumoasă procesiune din comuna vecină Cianadul-sărbesc, conduși fiind de vrednicul preot Victor Deciu. E de însemnat și aceea, că până ce misionarii amintiți mai sus predicau în biserică poporului adult, părintele Bodocan se ocupă cu copiii și i-a pregătit pe aceia la sf. mărturisire.

Sâmbătă a. m. s'au ținut Utrenie, Liturgie, sub care dl Dr. Frențiu, a predicat despre Mântuitorul nostru I. Hristos, apoi pe la 9 oare s'au început mișcările pentru primirea Arhierului. Orașul întreg era în paradă: români și străini într'o formă așteptau pe acela, care vine în numele Domnului!

La oarele 11 a sosit în gară trenul de cătră Timișoara, care aducea pe Ilustr. Sa Dl Episcop Dr. Vasile Hossu cu suita sa: Ilustrisimul prelat-canonice Ioan Boroș, secretarul Dr. Daniel Fireza, camerar-papal, Dr. Nicolae Brinzeu și clericul Ioan Muntean din Lugoj. Înaintea gării așteptă mulțime mare de popor și inteligență, care a făcut Ilustrității Sale o primire, cum rar s'au pomenit! Înaintea de toate protopretorele local a binevențat pe Ilustr. Sa cu o cuvântare, la care Ilustr. Sa a răspuns în termeni aleși, accentuând bucuria, ce o simte, văzând armonia, ce unește diferitele popoare ale comunei acesteia și manifestările de dragoste, ce i-se fac din partea tuturor. După acestea cortegiul s'au pus în mișcare: vre-o 70 de trăsuri, în cari ocupau loc toate notabilitățile orașului, mergeau una după alta, în pași sărbătorești. Înaintea trăsuri Ilustrității Sale pășia măiestros o figură pitorească, un călăreț frumos, îmbrăcat în costum național românesc. Aproape de biserică. o poartă triumfală așteptă convoiul, cu inscripția: „La mulți ani Dispunătorule!“ Aici protopopul Torontalului, M. On. George Muntean, a primit pe Ilustr. Sa cu o vorbire

frumoasă. La ușa bisericii On. Vasile Deciu, parohul locului, a salutat pe Ilustr. Sa, în termeni aleși, isvoriti din inimă. O fetiță frumoasă, cu pași curagioși, a venit la Il. Sa și i-a predat un buchet drăgălaș, ca expresiune a dragostei inimelor, ce-L întimpină... Intrând în biserică, Il. Sa a făcut o scurtă rugăciune, apoi s'au dus la cvartirul său, ce-l avea în castelul contelui Nákó, guvernorul de Fiume. Aici a primit vizita diferitelor deputațiuni, în cari și a parohiilor gr.-or. românești și sârbești din loc.

Sâmbătă după amiază Ilustritatea Sa a săvârșit ceremoniile de pregătire pentru sfințirea de biserică, după cari păr. Dr. V. Frențiu a predicat despre harul lui Dumnezeu. Seara la 7 oare a fost paraclis și predică (ținută de dl Țicu), despre împărăția cerurilor. Într'aceea s'au continuat mărturisirile până târziu în noapte. În aceeași zi după amiază Ilustritatea Sa a reîntors vizitele tuturor, cercetând și căsile poporului credincios.

Duminecă dimineața la oarele 5^{1/2} s'au început Utrenia, căreia i-a urmat o predică a păr. Dr. Frențiu despre cuminecare, și de loc s'au și întâmplat împărțirea credincioșilor cu sf. sacrament al Euharistiei. Ca rod al misiunilor. s'au spovedit și cuminecat peste tot la 150 persoane. Un rezultat frumos e acesta în Bănatul nostru, pentru care multă laudă și mulțumită se cuvine neoboștiților noștri misionari. La oarele 8^{1/2} s'au început ceremoniile mari: sf. Liturgie, sfințirea de biserică și de preot. Anume Il. Sa a făcut credincioșilor noștri din S.-Nicolaul-mare și o nouă surprindere și mângâiere: pentru augmentarea solemnității a adus cu sine pe teologul absolut Dr. Nicolae Brinzeu, sfințit de diacon la ziua Adormirii în catedrala din Lugoj, și l-a sfințit acolo de preot. Un lucru rar e acesta, dar foarte spre edificarea poporului. A pontificat Il. Sa asistat de: Il. Sa Ioan Boroș, G. Muntean protopop, Dr. V. Frențiu, Vasile Deciu, Luca Lupescu paroh în Igrăș, Victor Deciu, ca preoți, iar Dr. Fireza și I. Țicu ca diaconi. Responsoriile le-a dat un cor bine instruit, solo a cântat păr. Romul Poșiar din Beba-Veche. După sf. Evangelie Ilustr. Sa a rostit o preafrumoasă cuvântare, în care în mod mișcător și la înțelesul poporului a tâlcuit însemnătatea zilei și ceremoniile săvârșite. Biserica era ticsită de popor și inteligență, atât de ai noștri, cât și străini. Abia pe la oarele 12 s'au gătat sf. slujbă.

După aceea orașul a servit un banchet elegant în onoarea Il. Sale, la sfârșitul căruia Ilustr. Sa a mulțumit pentru onoarea și dragostea, ce i-s'au dat. În aceeași zi după amiază la oarele 5. Ilustritatea Sa a urcat trenul și între aclamațiile mulțimei, care L-a petrecut la gară, s'au reîntors la reședința Sa din Lugoj.

Raportorul.

SPICUIRI.

Cine face confesionalism?

Iubite cetitorule! când se întâmplă să vezi întrebarea aceasta în coloanele ziarelor noastre de aci, să ști înainte, că numai de nemernicii de uniți, poate fi vorba, pentru că totdeauna ei atacă mărita lege dreptcredincioasă, în fruntea căruia sta Papa dela Neva-

vorba din Hajdău. Ales „Tribuna“ dela Arad, nu dă greș nici odată, că doar el e ziarul cel mai puritan în năravuri. Dar dă ună zile i-s'a infundat rău.

Sub titlul, „Cine face confesionalism în Beiuș?“ un sfântos din Beiuș să acată de dl Ghera, că în parterul acum zidit al caselor protopopești, dsa are de gând să bage doi jidani, când acele case le-ar închiria bucuros și doi gr-ort.

Pe lângă, că toată afacerea asta e bazată pe vorbe de pe stradă, și că în sfârșit închirierea acestor prăvălii n'o face dl Ghera ci senatul parohial, „Tribuna“ e nevoită să publice pe coloanele sale următoarele adevăruri:

„Sau aceea nu-i „rușine adusă pe capul senatului bisericei gr-ort. când pe casele fond. „Criste“ strălucesc firmele: Matits Ferenc și Kohn Salamon — și Kohn și Salamon? — Nu vândură-ți dvoastră școala gr-ort. lui Hermann Gutmann, și puseră-ți în pragul bătrânului și de toți veneratului protopop gr-or. o crâsmă cu „Korlátian“ și bărbați în strada română pe cel dintâi ovreu? Casa fund. „Zsiga“ nu o vândură-ți lui Simon Pollitzer, atunci când se luptă, să o cumpere și un dascăl român gr-cat.

„Atunci — nu de mult — n'au fost români, comercianți români „de ispravă“ în Beiuș? Noi am tăcut...

„Sau toate acestea s'au făptuit în numele ortodoxiei scutită de confesionalism?

„Care va să zică ce dvoastră Vi- chestie financiară, nouă și pentru noi gr-cat. chiar când s-ar dă prăvăliile acele jidanilor nu-i tot aceea, ci confesionalism. Ce mie îmi place nu-i confesionalism, ce nu-mi place e confesionalism. Logică nu glumă!“

Ce zici dle Boca. ni s'a cam infundat, aud? Cum de nu faceți ceva comentau acestor interesante destăinuiri? Cam așa se întâmplă când oamenii privesc tot de pe cal, cad în nas, câteodată.

Nr. 228, 490, 654, 756.
1908.

Concurs.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ publică concurs pentru următoarele stipendii.

1. Un stipendiu de C. 80. din fundațiunea Radu M. Ritureanu, pentru elevii de naționalitate română cari urmează școalele secundare din Ungaria.

2. Un stipendiu de C. 40. din fundațiunea Emiliu Dionisiu Bașota Moșu Dâmbul din Abrud, pentru elevii de naționalitate română din munții apuseni sau districtul Năsăudului, cari urmează școalele secundare (gimnaziu sau școală reală) din patrie. Vor fi preferiți tinerii descendenți din familia Bașota fără conziderare la ținutul de unde sunt originari.

3. Două stipendii de câte C. 300. din fundațiunea Ioan Petran, pentru studenți universitari de naționalitate română, cari urmează la una din facultățile universității din Cluj.

Cei împărtașiți de stipendii vor fi obligați a lua parte la masa studenților academici din Cluj.

Cererile pentru obținerea acestor stipendii se vor înainta comitetului central al Asociațiunii în Sibiu (Nagyszeben) strada

Morii Nr. 6. până la 1 Octomvrie n. a. c. însoțite de următoarele acte:

- a) certificat de paupertate,
- b) certificat de studii în original sau în copie legalizată (la universitari index),
- c) certificat de botez.
- d) cei ce reflectează la stipendiul Bașiata vor prezenta și eventuale documente de înrudire.

Cererile intrate după terminul de 1 Octomvrie n. nu vor fi luate în conziderare.

Sibiu, din ședința comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român ținută în 25 Iunie și 22 August 1908.

Iosif Sterca Șulățiu.

Noutăți.

Hymen. Elena Groze și Vasiliu Cerizian abs. de Teol. anunță celebrarea cununiei lor pe 20 Sept. st. n. a. c. în Biserica gr. cat. din Coocul-de-Câmpie.

— **Veronica Dan** și **Victor Barna** teolog abs. anunță serbarea cununiei lor ce să va celebră în 21 Septemvrie n. a. c. la 3 oare d. a. în biserica gr. catolică din Borgo-Bistrișoara.

Petreceri. Tinerii meseriași din Blaj, invită la Petrecerea ce o vor aranja Duminecă în 20 Septemvrie st. n. a. c. în sala hotelului „Univers“. Inceputul la 1/2 8 oare seara. Venitul curat este destiat pentru Reuniunea meseriașilor din loc.

Concurs. Pentru ocuparea alor 16 locuri de cartir gratuit în „Internatul Petran“ din Cluj al „Asociațiunii“ pentru universitarii români, se escrie prin aceasta concurs cu terminul de 20 Septemvrie n. a. c. Concurenții vor avea să-și instrueze petițiunile cu: 1. „Index“, ca dovadă, că sunt înscriși la vre-una dintre facultățile universității din Cluj, și că au făcut sporul cerut în studii. 2. Atestat de paupertate, însoțit de alte informațiuni referitoare la starea materială a părinților. 3. Cvitanță despre plățirea taxei de membru extra-ordinar al casinei române din Cluj. — Petițiunile astfel instruite să se trimită nesmintit până la acest termin subscrisului director (Cluj strada Jókai nr. 6). Din ședința comitetului „Despărțământului Cluj al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“. Cluj, la 8 Septemvrie n. 1908. **Eugen Pop Păcurariu** director. **Dr. Valentin Poruțiu** secretar.

„Coarda inimii“ o broșură ce conține 58 de versuri la morți, pentru toate stările. Ca adaus: „versul lui Lazar“ „versul judecării din urmă“ toate după sf. scriptură, apoi un dialog foarte instructiv între „învățătorul bătrân și cel novitii“, să află de vânzare la subscrisul și se trimite cu 55 cr. (1 cor. 10 fil.) (în loc de 2 cor. 40 fil, prețul de până aci) la ori cine va trimite prețul cu asemnațiune postală. După ce va trece broșura aceasta, să va tipări una nouă, mai mare și mai bogată. Va conține pre lângă versuri alese, o mulțime de asime și adevăruri vecinice, toate în vers acomodate pentru citări ocazionali, continând și biografia și portretul repausatului auctor, **Jacob Mureșan**, cantor în Cluj. Prețul acestei broșure să va stabili mai târziu. Venitul curat să va pune la dispozițiunea văduvei rămasă în stare miseră. Cluj, în 1 Septemvrie 1908. **Basilu Podoabă**.

Convocare! Locitorii români a comitatului Târnavei mici convoacă la **adunarea poporală**, ce se va țineă Duminecă la 20 Septemvrie st. n. 1908 în comuna Lepindea (Leppend) la oarele 10 a. m. cu următorul program: 1. Constituirea biroului și deschiderea adunării. 2. Situația politică generală

și votul universal. 3. Proiect de rezoluțiune 4. Inchiderea adunării. Lepindea, 12 Septemvrie 1908.

Necrolog. † **Ioan Balaș**, asesor de tribunal în penziune întâmplată la 30 August st. n. 1908 în etate de 97 ani, în Hațeg.

Odihnească în pace!

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a ezeceută lucrările necesare la noua edeficândă biserică gr-cat. din Inoc (p. Felvincz) prin aceasta să reacearcă a să prezenta la licitațiunea minuendă ce se va țineă la 16 Septemvrie 1908 oarele 10 a. m. sau să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cautiunea de 10% cor. la oficiul parohial gr-cat. a Inocului cel mult până la 15 Septemvrie 1908 4 oare p. m.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în conziderare.

Preț de strigare: 6281 cor. 16 fileri.

Operatele despre acestea lucrări și anume: planul și preliminarul aprobat de Preaveneratul Conzistor Mitropolitan la 29 August 1908 sub Nrul 6232 să pot studia zilnic în cancelaria parohială.

Inoc, la 8 Septemvrie 1908.

Artemiu Vereșmorteau,
curator prim.

Niculae Gaiea,
adm. paroh.

(35) 1—1

„Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovarășia românească

„Mugurul“ însoțire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde altoie de viță de vie de toate speciile pe cum și viță americană cu și fără rădăcină și la dorință însoțirea dă instrucție gratis ori cui în toate ramurile viticulturci.

(34) 1—52

La spălat sum ca la horă
Fără multă oboseală
Căci săpunul cel bun Schicht
Cruță bani, timp, osteneală.

Puterea minunată și intensivă de a curăți a

săpunului Schicht's Hirsch

zace în felul cum e pregătit și în alegerea materialului brut din care se pregătește!

Săpunul Schicht Hirsch

cruță mâinile, hainele! Nu produce oboseală și grijă și cruță sănătatea, bani, timp și lucru.
30,000 cor. garanță pentru curățenie.

(21) 3—8

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare)

33

Tigellinus râse și făcu semn soldaților. Acestia apucară pe Eucerus și-l conduseră la capătul salei. Acolo stătea, încunjurată de sclavi, o mașină lungăreață din oțel, carea eră numită „patul lui Procrustes.“

Sclavii își prinseră jertfa și o legară cu curele pe mașină.

„Înainte!“ zise Tigellinus.

Sclavii strânsură șuruburile; corpul nefericitului se întinse. El tremură, însă tăcu.

„Mărturisești?“ întrebă Tigellinus.

„Nu, nu!“ strigă Eucerus.

„Mai tare!“ demândă Tigellinus.

Oasele săriră din închieturi și un strigăt îngrozitor răsună prin sală.

„Mărturisește!“

„Nu — Octavia e nevinovată.“

Tot mai tare se întindeau membrele tremurătoare, jertfa cea chinată găfăia cu greutate. Deodată năvăli printre buzele sale un torent de sânge și fața îi pâlă.

„E mort!“ zise un sclav.

Tigellinus dete din umeri cu răceală.

Un altul fu adus înainte. Eră Anicetus. El schimbă o privire repede cu Tigellinus; apoi își plecă capul, ca rușinat. Tigellinus își încreți fruntea: „Tu ești dovedit, înainte de a fi vorbit vre-un cuvânt.“ Și el ceti epistola lui Anicetus. „Tu ai scris-o?“ întrebă el.

„Da!“

„Atâta-i destul. Mai ai se spui ceva, care te-ar putea ușura?“

„Ea m-a sedus!“

Acum sări sus însuși Calpurnius cel prudent. „Ea — pe tine! — Porumbița pe moimă? E ridicul!“

„Vorbește adevărul! Uite colo, mașina de tortură! Ea e tot așa de bine făcută pentru tine, ca și pentru oricare altul. Numai mărturisirea te poate scăpa!“

„Nu, nu-mi trebuie tortură!“ strigă Anicetus cu frică prefăcută. „Mărturisește tot!“

Și acum ticălosul născoci o istorisire atât de mincinoasă, încât judecătorii rămaseră muți. Nici unul nu-l credea, însă n'aveau curajul, s'o spună.

Tigellinus surise satanic. „Poți merge! Singur mărturisirea ta ajunge, să se dovedească vinovăția împărătesei.“

Față de această acuză nerușinată, Octavia rămasă mută; ea leșină.

„O dovadă nouă despre vinovăția ei,“ zise Tigellinus și lăsă se vină un alt martor. Eră un tiner liberat, carele, la vederea mașinei, începă a tremura.

„Liberatul,“ zise Tigellinus aspru și încruntându-se, „tu ai cunoștință despre relațiile neiertate ale stăpânei tale cu sclavul egiptean. Spune, ce ști, ce ai văzut?“

„O, domnule, zise tinerul „angusta stăpână e fără pată, mă jur pe zei.“ El își puse mâna pe inimă.

„Mai bine nu jură!“ Și el făcu un semn sclavilor. Tinerul fu legat la moment pe patul de oțel; șuruburile porniră.

„Mai jori și acum?“

„Da — oh, oh — nu, lăsați-mă!“

„Ce ști?“

„Am auzit... Nu, ea-i nevinovată — nevinovată!“ Șuruburile se învârtiră — corpul nefericitului se cutremură. „Grație — grație... mărturisește!“

Șuruburile însă nu slăbeau.

„Ai văzut, cum egipteanul a sărutat pe stăpână-ta?“

„Da, da!“

„I-ai surprins în locuri suspecte!“

„Da!“ găfăi sârmanul.

„Lăsați-i!“

El se îndreptă spre ușă, cu genunchii tremurători și fața palidă ca moartea.

Acolo se întoarse și ridicându-și pumnul, strigă cu voce tunătoare: „Și cu toate acestea, ea-i nevinovată!“

Apoi căzu jos în nesimțire.

„Vorbește într'aiuri,“ zise Tigellinus dând din umeri. „Continuăm mai departe!“

Mai urmă o serie de martori, cari sub torturile cele spaimântătoare, mărturisiră tot, ce le spuneă Tigellinus.

Mai pe urmă veni Rabonia, confidenta împărătesei. Tigellinus speră, că aceasta femeie debilă va fi ușor de înduplecat, în urma torturilor, se mărturisească în contra stăpânei sale.

„Mărturisește!“ urlă Tigellinus turbat.

„Stăpână-mea e nevinovată,“ zise Rabonia cu tărie. „Sfășiați-mă! Omorâți-mă: eu tot același lucru trebuie să-l spun, pentru că e adevărul!“

„Ce curaj,“ zise Thrasea, „e rușine, se torturezi pe o femeie debilă.“

„La tortură! Strângeți șuruburile!“ demândă Tigellinus. Oasele ei trozniră, sângele improșcă din brațe.

„Mărturisește, tu ai fost martoră la adulterul comis de împărăteasă.“

„Nu, ticălosule!“ strigă Rabonia. „Ea e mai curată decât un copil.“

„Strângeți mai tare șuruburile!“ strigă Tigellinus.

Chinurile, ce le suferi Rabonia, erau îngrozitoare. Ea însă nu slăbi. „Isuse Hristoase, întărește-mă!“ zise ea privind cu pietate în sus.

„Ciocanele! Zdrobiți-i oasele, dacă nu mărturisește.“

Sclavii apucară ciocanele cele mari de fier, pentru a zdrobi membrele torturatei. Atunci un braț se smânci din încheietură și Rabonia scoase un suspin greu.

„Mărturisește odată!“ strigă Tigellinus, Rabonia scutură din cap și zise cu voce lină: „E nevinovată — nevinovată!“

Sclavii ridicară deja ciocanele. Atunci câțiva senatori se rugară: „Cruță-o, domnule! E leșinată!“

Tigellinus demândă, cu fața întunecată, se depărteze pe Rabonia.

Pertractarea fu închiată.

Acum Tigellinus provoacă pe apărători, se vorbească. Eră doi: Barea Soranus și Pătus Thrasea.

Ambii porniră dela afirmarea, că nici unul din adunarea întreagă nu crede în vinovăția împărătesei. Din contră acest proces a adus și mai mult la lumină purtarea cinstită a aceleia. Ceea ce torturații au mărturisit contra împărătesei, nimeni nu putea crede, că este adevăr. Iar acest Anicetus este un mișel, pe a cărui față scârnavă se vede scrisă minciuna. Că el e mituit, e lucru fără îndoială! Eucerus și Rabonia și-ar fi susținut mărturisirile lor chiar și sub cele mai crâncene torturi, pentru că ei au vorbit adevărul. „Onorabililor,“ strigă Thrasea cu voce tunătoare, la sfârșitul vorbirii sale, „voi sunteți chemați aci, ca se păstrați dreptatea, se apărați adevărul, se ocrotiți nevinovăția. Arătați-vă ca Romani! Lăsați la o parte interesele personale și judecați după dreptate! Aveți milă de nefericita principesă, carea e cea mai bună și mai nobilă femeie între zidurile acestei cetăți! Ea e nevinovată: apărați-o, rugați-vă pentru agrățiarea ei!“

Cuvintele sale aflară răsunset în toate inimile; însă nici unul nu îndrăzni se afirma adevărul lor. Știa doar fiecare, ce voiește împăratul: Osândirea soției sale. Că eră vinovată, ori nevinovată, asta nu se luă în considerare: Voința împăratului le dicta sentința.

Și aceasta suna: „Vinovată!“ Cu majoritate covârșitoare fu rostită sentința aceasta, și în urnă se aflară numai trei globuri albe.

Sentința suna: Despărțire și ezil!

Când sentința se făcu cunoscută prin oraș, toți fură cuprinși de indignare. Octavia cea adorată, carea cu pericolul vieții sale a dat ajutor orașului, în lipsa cea mai mare, a fost aflată de vinovată? Mai mult decât curtea cea demoralizată și decât judecătorii fricoși și mituiți, poporul simțea rușinea, cu carea s-au încărcat Romanii prin această sentință nedreaptă. Eră o lovitură de pumn în fața fiecărui quirit.

Ca un zid viu încunjură poporul sala judecății. Deodată, din aceasta mare de oameni erupse: „Octavia e nevinovată! Saluta Octavia!“

Strigătul se transplantă din gură în gură și răsuna ca un strigăt de învingere din stradă în stradă.

Și înainte ca poliția se fi putut împedeca, mulțimea umplu sala și gangurile edificiului justiției, împinse de laturi sentinelele și conduse pe Octavia în triumf sus la palat.

Nero auzi strigătele de bucurie și se cutremură. Poppăa pâlă, pentru că din mulțime se auziau strigăte amenințătoare, cari pretindeau depărtarea ei. În întreg palatul domnea spaimă și confuziune, nimeni nu știa, ce să facă. Poppăa își vedeă poziția zdruncinată, periclitată; atunci ea se hotărî pentru ultimul mijloc, sângurul, carele o putea mântui, și carele putea îmblânzi mulțimea cea infuriată.

„Claudius Nero,“ zise ea, „tronul tău se clătină. Aleargă întru întâmpinarea poporului, prefă-te că ești indignat, și-i vorbește: Credincioșii mei quiriți, judecătorii s'au înșelat: Octavia e nevinovată! În onoarea ei vom aranja o serbare fetivă!“

Nero eră incremenit de mirare. „Noi înșine am voit sentința aceasta!” zise el. „Și acum mă sfătuești altfel?”

„Este unicul mod de scăpare. Ascultă!” Ea arătă spre vestibul, în a cărui uși incuiate se aruncau cu petri.

„Pe toți zăii”, strigă Nero înspăimântat, „ei bombardează palatul. Ce ne facem?”

„Fă, ce-ți spun eu.” vorbi Poppăa și aruncă în grabă mantaua de purpură peste umerii lui.

„Mă vor sfășia,” se văietă el.

„Lașule,” murmură Poppăa și-l împinse cătră poarta incuiată.

„Te vor iubila,” vorbi ea și desfăcă cu mâna proprie lăcatul și lanțurile.

Împăratul păși afară, cu genunchii tremurânzi; fața îi eră palidă, iar mantaua îi stetea într'oparte. La vederea sa însă poporul amuți, el eră imperatorul, atotputernicul. Văzând el, ce efect are asupra poporul apariția persoanei sale, surise. Atunci mulțimea erupse în strigăte iubilătoare: „Salute imperatorului! Salute Octaviei, soția sa!”

Imperatorul făcă sămăn cu mâna; atunci zgomotul se liniști și el vorbi cu voce tare: „Scumpii mei quiriți, spuneți ce voiți? Ce înseamnă amenințările și iubilările voastre?”

Atunci se auzi, ca dintr-o singură gură: „Octavia e nevinovată! Trebuie se i-se facă dreptate!”

Nero privi, ca inspirat, cătră cer: „Mulțămită voaună, zeilor! Scumpul meu popor, cu mintea sa cea ageră, a recunoscut aceea, despre ce eu deja de mult eram convins în inima mea. Da, Octavia e nevinovată, nevinovată și curată ca soarele. Judecătorii, s'au înșelat! Octavia e liberă! Octavia va domni, dimpreună cu mine, peste această cetate iubită! Salute, salute Octaviei!”

Mulțimea tresări un moment, însă comediantul împărătesc își jucă rolul așa de bine și de convingător, încât poporul se lăsă a fi înșălat și începă a strigă: „Salute, salute Octaviei, dulcei și nevinovatei Octaviei!”

Poporul eră fericit, eră îndestulit și încântat: voința i-s'a izbândit, a repurtat o învingere. Octavia putea să-și țină intrarea în palat, iar quiriții îi sărutau lectica și încăreau pe Octavia cu flori.

Octavia lăsă să se întâmple ori și ce cu dânsa; ea surideă așa de dulce, ca un copil bolnav; îi eră frică de palat, unde eră așa de rece și pustiu. În pieptul ei simți o goliciune mare, pe carea nici chiar veselie acestui popor entusiasmă nu eră în stare s'o umplă, iar surisul, ce zăcea pe fața ei palidă, eră așa de ciudat, așa de trist....

I-se părea, că o duc într'o groapă rece, în carea domneă întunecimea, muceza și umezala. Și ea nu se înșală. Nici o față prietenească nu o salută în palat, nicăiri o privire caldă, o vorbă bună; peste tot locul vedeă numai inimi răci, întunecate, închise. De împărat nici urmă, numai o păreche de sclavi muți deschisără ușile dela apartamentele ei. Când fū singură, erupse durerea; păreții cei strălucitori se sgăiau la dânsa, răci și pustii. Atunci ea-și perdū puterea, se trânti pe pat și plânse, încât și o peatră ar fi trebuit să se înduiozeze.

Ceasurile treceau încet. De două trei ori cerū ea, ca se vorbească cu împăratul. Nu i-se dete răspuns. Inima amenința să

i-se frângă de dor după soțul ei; îi eră imposibil se mai supoarte această nesigurantă. Atunci ea se furișă prin întunerec cătră apartamentele împăratului; voiă să-i cădă la picioare, să-l roage, să-i fie milă de dânsa, să-i spună, cât îi iubește! Și desigur, el trebuia se remănă mișcat, prin rugăciunea și prin pasiunea ei.

Timidă, ca o cerșitoare, se furișă ea prin ganguriile cele mari; cu inima sbocotindă, deschise ușa. Dar se opri împetrită, un țipet dureros eși din gura ei, degetele i-se îngropară în perdeana de purpură și țineau cu putere: văzū pe împăratul în brațele Poppăei!

Genunchii îi tremurau; ea căzū pe padimentul de marmură și-și întinse brațele cătră împărat. „O, Nero... o, iubitul meu!” strigă ea cu o voce, din carea se auzia, cât eră de chinută! „O, Nero... Nero...”

Din gura împăratului eși o înjurătură. Poppăa însă sări infuriată spre împărăteasă, o izbi cu pumnii în pept și strigă: „Pleacă, umbră palidă! Nu conturbă liniștea divului meu amant!”

Octavia cercă să se ridice, însă puterile o părăsiră. Ea aruncă o privire desperată împăratului, o privire din adâncul sufletului ei. Speră, că împăratul o va înțelege....

Împăratul însă se întoarse mănios. Atunci inima sărmanei se frânse; ea închise ochii suspinând și căzū leșinată.

La mezul nopții, pe când quiriții sărbătoreau prin birturi, Tigellinus, în fruntea alor două legiuni, preluă paza la palat. Burrhus, prefectul pretorianilor, a murit subit de „durere de gât” și Tigellinus fū denumit de urmaș al său. Abia se dete lozinca, și o trăsură bine închisă cobori pe colina palatină în jos, înaintând repede pe strada ostiensică. Douăzeci de pretoriani, sub conducerea unui centurion, însoțiau trăsura de călătorie. Între perini zăcea o femeie palidă; ea părea, că nu răsufală, și nu se știa, dacă eră vie ori moartă.

Eră Octavia, și drumul, pe care înaintă, conduceă în ezil.

(Va urmă).

A v i z!

Aduc la cunoștința On. Public din Blaj și jur că sub firma:

C. DEMIAN

mi-am deschis în piața Blajului o prăvălie de modă, unde pot servi On. Public cu tot felul de articlii aparținători acestei branșe cu prețurile cele mai moderate. Rugându-me de binevoitorul sprijin semnez

cu deosebită stimă

C. DEMIAN

(38) 2-3

„**Familia Română**.” Revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (sfaturi, Curierul Mădeii, Găcituri).

Abonații noi pot primi toate numerile dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: **Budapesta V. Strada Csáky 23.**

(30) 5-52

Posta Redacțiunii.

Sălișteanul. Chiar am fost dat la cules corespondența D-Tale, când am dat cu ochii de ea în »Lupta« dela 8 c. Eră de prisos să ne mai trimiteți și nouă o corespondență, care apare înainte, absolut cu acelaș text, într'alt jurnal.

Bibliografie.

A apărut:

Laurent Florantin: Natura et causa rerum, cu o prefață de Dr. C. I. Istrati. București 1908.

Lucrare dlui Florantin, pe o extensiune de 83 pagini se ocupă de problemele cele mai adânci ale științei: origina și ținta vieții. Dl C. I. Istrati spune în introducere: „In literatura noastră, această lucrare e un frumos oază, pentru intelectuali și o plăcută și instructivă cetire pentru tineretul nostru.” Prețul Lei 2-50.

„**Păstorul Sufletesc**” Nr. 8 cu următorul sumar: Partea I. Dumineca 12-a după Rusalii, de Avram Dragoș, preot. Serbarea tăierii capului Sf. Ioan Botezătorul, de Ioan Genț, prot. Dumineca 13-a după Rusalii, de George Maior, paroh. Dumineca înainte de înălțarea Sf. Cruci, de Cl. Pop, preot. Serb. Nașterii P. C. Vergurei Maria, de Cl. Pop, preot. Predică la înălțarea Sf. cruci, de G. Simu, preot. La binecuvântarea unei biserici din nou restaurate, de Ioan Genț, protopop. Predică funebrală, de Gedeon. Partea II. Cronică. Bibliografie. Posta Redacțiunii și Administrațiunii. Partea III. Publicațiuni.

„**Neamul Românesc**” Anul III. Nr. 102 cu următorul sumar: Turci și Greci. Ce păstrează viitorul de N. Iorga. Politica culturală în dauna noastră, de X. Cu privire la Congresul tuturor studenților români, de Victor Eugeniu Bodnărescul. Țara românească în care nu se știe românește, de Top Olog. O destăinuire asupra adevăratelor sentimente ale elevilor din România, de N. I. Legea tocmelilor agricole, așa cum se aplică, de Un fiu de țăran. Din centrele României: Brăila, Caracăl, Craiova, Iași, Pitești, R-Sărat. Cronică, de N. Iorga și slții.

„**Sădirea și cultivarea viei**”

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto. Se poate procură dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. **Apologetica creștină** vol. II. **Tradițiunea și Biserica.** Costă fiecare volum 5 cor. + 30 fileri porto. **Teologia dogmatică Specială** vol. I. **Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația** de Dr. Vasile Suciu, profesor de teologie. Costă 7 cor. 30 fil. + 30 fil. porto. A se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Hipnotism și Spiritism de Dr. V. Suciu. Pe 200 pag. f. 8°.

Costă 1 cor. 50. fil. + 10 fil. porto a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

DIN ZILELE LUI NERO, roman, după Alexandru Dumas—Tatăl. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto postal. Se află de vânzare în Librăria Seminarială din Blaj.

Isus Hristos și viața modernă.

Traducere românească, de

Dr. E. Dăianu.

Volum de 125 pag. elegant compactat în pânză. Prețul 1 cor. 50 fil. + 15 fil. porto.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor respnz.: Augustin Gruția.

M. BOHN și SOTII

NAGYKIKINDA și ZSOMBOLYA.

Cel mai bun stabiliment de acest soi în întreaga Austro-Ungaria.

Fabricile de cărămidă ale lui Bohn

în **CHICHINDA-MARE** și **ZSOMBOLYA.**

Fondată în 1864. — Referințele cele mai de frunte.

= Productul anual 50 milioane =

țigle de siguranță din fabrica lui Bohn.

OXID DE FIER roșie naturală sau cătrănit.

= PRODUCE: Țigle licențiate de coperiș. =

= Coperișul cel mai ieftin și mai frumos. =

Preț-curant și mostre trimitem, la cerere, gratis și franco.

Produs din Chichinda-mare
 Țigle licențiate de siguranță fabrica Bohn, Nr. 272.

Produs din Szombolya.
 Țiglă de coperiș, licențiată Nr. 253.

(26) 5-10

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoră de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

(27) 51-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut. construite spre ale întoarceră cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(28) 51-52

* întemeiată la anul 1868 *

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

• contra pericolului de incendiu și exploziune. •
 edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

• • asupra vieții omului • •

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: capitale asigurate asupra vieții:

95,816.412 coroane.

9,882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare, pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.